

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ Tālrunis 67097200 ♦ Fakss 67097277 ♦ E-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

R ī g ā

17.09.2009.

Nr.1/4
(prot. Nr.35, 8.p.)

Universālā pasta pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika

Izdota saskaņā ar Pasta likuma
32.panta otro daļu un likuma
„Par sabiedrisko pakalpojumu
regulatoriem” 25.panta
pirmo daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Metodika nosaka kārtību, kādā pasta komersants, kas sniedz universālo pasta pakalpojumu (turpmāk – komersants), aprēķina universālā pasta pakalpojuma tarifus.
2. Metodikā ir lietoti šādi termini:
 - 2.1. efektīvā nodokļa likme – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme, kuru komersants aprēķina saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ņemot vērā to, vai komersants gūst peļņu vai zaudējumus;
 - 2.2. grāmatvedības nodalīšana – peļņas vai zaudējumu, izmantotā kapitāla un kapitāla finansēšanas izmaksu aprēķināšana pa darbības virzieniem;
 - 2.3. kapitāla atdeves likme - Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) noteikta vidējā svērtā likme no pašu kapitālam noteiktās atdeves likmes un aizņemtajam kapitālam noteiktās ilgtermiņa kredītu procentu likmes;
 - 2.4. kārtējo izmaksu uzskaitē – komersanta izmaksu uzskaitē, ievērojot pamatlīdzekļu vērtību pēc pārvērtēšanas un kapitāla uzturēšanas principus;
 - 2.5. netiešās izmaksas – komersanta vispārēja rakstura izmaksas, kas nav tieši saistītas ar katra atsevišķa pasta pakalpojuma veikšanu;
 - 2.6. pārējie pakalpojumi – pārējie komersanta sniegtie pakalpojumi, kas nav pasta pakalpojumi;
 - 2.7. pārējie pasta pakalpojumi – komersanta sniegtie tradicionālie pasta pakalpojumi un citi pasta pakalpojumi, kas nav iekļauti universālajā pasta pakalpojumā ietilpstošo pasta pakalpojumu sarakstā;

- 2.8.ražošanas kapacitāte – pasta pakalpojumu daudzums, ko komersants noteiktā laika periodā var sniegt pilnībā izmantojot tā rīcībā esošos pamatlīdzekļus;
 - 2.9.tiešās izmaksas – komersanta izmaksas, kas ir tieši saistītas ar noteiktu pasta pakalpojumu sniegšanu;
 - 2.10. transferta maksājums – izmaksu attiecināšana un aprēķināšana komersanta iekšējā uzskaites sistēmā, ja universālā pasta pakalpojumus, pārējos pasta pakalpojumus vai pārējos pakalpojumus viena komersanta struktūrvienība sniedz citai tā paša komersanta struktūrvienībai, t.i., pakalpojumus sniedz komersanta ietvaros.
3. Komersants kapitāla izmaksu noteikšanai izmanto kapitāla atdeves likmi. Komersants kapitāla atdeves likmi aprēķina noteiktai pašu kapitāla un aizņemtā kapitāla attiecībai. Kapitāla atdeves likmi pēc komersanta pieprasījuma nosaka Regulators.

II. Izmaksu attiecināšanas un aprēķināšanas principi un tarifu aprēķināšana

- 4. Izmaksu attiecināšana pamatojas uz tiešu vai netiešu cēloņsakarību. Ja komersants izmaksas nevar tieši attiecināt, tas izmanto aktivitāšu metodoloģiju, kur katrs izmaksu attiecināšanas solis noteikts, ņemot vērā cēloņsakarību.
- 5. Komersants iekšējā uzskaites sistēmā izmaksas sadala šādi:
 - 5.1.tiešās izmaksas, kuras var tieši attiecināt uz konkrētiem pasta pakalpojumiem;
 - 5.2.netiešās izmaksas, kuras nevar tieši attiecināt uz konkrētiem pasta pakalpojumiem:
 - 5.2.1. ja tas ir iespējams, attiecina, pamatojoties uz izmaksu rašanās tiešo analīzi;
 - 5.2.2. ja tiešā analīze nav iespējama, netiešās izmaksas sadala, pamatojoties uz netiešu saikni ar citu izmaksu kategoriju vai izmaksu kategoriju grupu, kurai tieša attiecināšana ir iespējama (netiešā saikne pamatojas uz salīdzināmām izmaksu struktūrām);
 - 5.2.3. ja nevar piemērot ne tiešu, ne netiešu izmaksu attiecināšanas veidu, izmaksas attiecina, pamatojoties uz vispārējo sadalījumu, ko aprēķina, izmantojot visu tieši vai netieši attiecināto izmaksu proporciju katram pakalpojumam.
- 6. Komersants universālā pasta pakalpojumu tarifu aprēķina, summējot uz universālā pasta pakalpojumu attiecinātās darbības izmaksas un kapitāla finansēšanas izmaksas. Saskaņā ar šo metodiku aprēķinātais un Regulatora apstiprinātais universālā pasta pakalpojuma tarifs ir maksimālā pieļaujamā robeža komersanta piedāvātajai universālā pasta pakalpojuma cenai, kas ir vienota visā Latvijas Republikas teritorijā, vienlaikus nodrošinot komersanta darbības rentabilitāti.
- 7. Komersants par pamatu pasta pakalpojumu izmaksu aprēķinam un grāmatvedības nodalīšanai izmanto komersanta gada pārskatu, kas sagatavots saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

III. Darbības izmaksas

- 8. Komersants iekšējā uzskaites sistēmā sadala darbības izmaksas šādās izmaksu grupās:
 - 8.1.lietotāju apkalpošana pasta pakalpojumu sniegšanas vietā;
 - 8.2.pasta sūtījumu savākšana un pieņemšana;
 - 8.3.pasta sūtījumu šķirošana;
 - 8.4.pasta sūtījumu pārvadāšana;
 - 8.5.pasta sūtījumu piegāde;
 - 8.6 izmaksas, kas pārsniedz efektīva universālā pasta pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešamās izmaksas;
 - 8.7.kapacitātes neizmantotā daļa;
 - 8.8.netiešās izmaksas;

- 8.9. saistības;
 - 8.10. nesadalītā peļņa;
 - 8.11. transfera maksājums;
 - 8.12. amortizācija.
9. Komersants var paplašināt un izveidot nepieciešamās izmaksu apakšgrupas atbilstoši komersanta iekšējai uzskaites sistēmai.
 10. Komersants izmaksu grupās ietvertās izmaksas tieši vai netieši attiecinā uz universālā pasta pakalpojumā ietilpstošiem pasta pakalpojumiem, pārējiem pasta pakalpojumiem un pārējiem pakalpojumiem. Komersants detalizētu darbības izmaksu sadalījumu un to attiecināšanu veic atbilstoši pakalpojumu darbības izmaksu sadalījuma un to attiecināšanas paraugam (1.pielikums).

IV. Ieņēmumu attiecināšana

11. Komersants ieņēmumus no universālā pasta pakalpojuma sniegšanas attiecinā uz attiecīgo universālā pasta pakalpojumu. Ja tieša ieņēmumu attiecināšana nav iespējama, tad komersants ieņēmumus no universālā pasta pakalpojuma sniegšanas attiecinā pamatojoties uz netiešu cēloņsakarību.
12. Komersants apgrozījumu no universālā pasta pakalpojuma atdala no pārējo pasta pakalpojumu un pārējo pakalpojumu apgrozījuma.

V. Kapitāla atdeve un kapitāla finansēšanas likme

13. Komersants kapitāla finansēšanas izmaksas aprēķina, kapitāla atdeves likmi piemērojot iepriekšējā kalendārā gada beigās noteiktajai izmantotā kapitāla vērtībai.
14. Komersants kapitāla atdeves likmi aprēķina šādi:

$$wacc = r_e * E/(E+D) + r_d(1 - T) * D/(E + D),$$

kur wacc – vidējā svērtā kapitāla finansēšanas likme;

r_e - pašu kapitāla atdeves likme;

D – aizņemtais kapitāls;

E – pašu kapitāls;

$E/(E+D)$ – pašu kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu;

$D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu;

T – komersanta efektīvā ienākuma nodokļa likme;

r_d - komersanta saņemto aizņēmumu vidējā svērtā likme.

15. Komersants pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina pēc formulas:

$$r_e = r_f + r_c,$$

kur r_f – bezriskā ieguldījumu likme;

r_c – riska piemaksa, kas ietver valsts riska un nozares riska novērtējumu.

16. Bezriskā ieguldījumu likme ir Latvijas Bankas publicētā ilgtermiņa obligāciju likme.
17. Komersanta saņemto aizņēmumu vidējā svērtā likme nedrīkst pārsniegt Centrālās statistikas pārvaldes pārskata periodam noteikto latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējo svērto gada likmi.

18. Komersants detalizētu pamatlīdzekļu un nemateriālo ilgtermiņa ieguldījumu attiecināšanu veic atbilstoši pamatlīdzekļu un nemateriālo ilgtermiņa ieguldījumu attiecināšanas paraugam (2.pielikums).

VI. Kārtējo izmaksu uzskaitē

19. Amortizācijas piemērošanai un attiecināšanai, komersants iekšējā uzskaites sistēmā ietver šādus galvenos rādītājus:
- 19.1.ilgtermiņa nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu kopsummu kā peļņas avotu;
 - 19.2.plānoto laika periodu, kurā pamatlīdzekļu ekspluatācija ir ekonomiski izdevīga;
 - 19.3.paredzamo pamatlīdzekļu atlikušo vērtību tās ekonomiski izdevīgās izmantošanas perioda beigās.
20. Komersants amortizācijas vērtību aprēķina, ņemot vērā starptautiskos grāmatvedības standartus un komersanta pieņemtās metodes.
21. Izmaksu aprēķinā ietvertā izmantotā kapitāla un amortizācijas noteikšanai komersants veic pamatlīdzekļu pārvērtēšanu, izmantojot vienu no šādām metodēm:
- 21.1.iegādes vērtība mīnuss nolietojums (finanšu pārskata vērtība);
 - 21.2.iegādes vērtība, indeksēta ar inflācijas rādītāju, mīnuss nolietojums;
 - 21.3.atlikusī aizvietošanas vērtība (aizvietošanas vērtība, ievērojot pašreizējās cenas un iespējamās pamatlīdzekļu kvalitātes izmaiņas, mīnuss eksperta noteikts faktiskais nolietojums);
 - 21.4.tirgus vērtība;
 - 21.5.atgūstamā vērtība, kas ir augstākā no pamatlīdzekļu tīrās pārdošanas vērtības vai izmantošanas vērtības (diskontētās naudas plūsmas no pamatlīdzekļu izmantošanas).
22. Komersants kārtējo izmaksu uzskaitē, pēc komersanta ieskatiem, var izmantot šādus principus:
- 22.1.darbības kapitāla uzturēšana, ar ko saprot komersanta nemainīgās likviditātes nodrošināšanu pārskata gada sākumā un beigās;
 - 22.2.finanšu kapitāla uzturēšana, ar ko saprot komersanta finanšu kapitāla saglabāšanu tā pašreizējā vērtībā. Kapitālu uzskata par saglabātu, ja pārskata gada beigās tas ir tāds pats vai lielāks nekā perioda sākumā.
23. Komersants uztur darbības kapitālu, pamatojoties uz šādiem pamatprincipiem:
- 23.1.komersanta ražošanas kapacitāti uztur nemainīgu vai palielinātu. Pārreķinot pamatlīdzekļu kārtējās izmaksas, atkārtoti nosaka amortizācijas izmaksas;
 - 23.2.kopējo pamatlīdzekļu vērtību, ko izmanto izmaksu aprēķinā, komersants nosaka atšķirīgi no pamatlīdzekļu grāmatvedības vērtības, ņemot vērā izmaiņas pamatlīdzekļu cenā un tehnoloģijā. Lai veiktu pamatlīdzekļu pārvērtēšanu, esošajai kopējai pamatlīdzekļu grāmatvedības vērtībai piemēro specifiskus cenu indeksus. Komersants var izmantot arī citas precīzi definētas un pārskatāmas procedūras;
 - 23.3.plānotās peļņas nodrošināšanai nepieciešamie ieņēmumi ir kopsumma, ko veido kapitāla izmaksas, darbības izmaksas, kārtējās amortizācijas vērtība un daļa vispārējo izmaksu;
 - 23.4.lai pareizi aprēķinātu pamatlīdzekļu vērtību, komersants amortizācijas vērtību gadā aprēķina, pamatojoties uz jauno pamatlīdzekļu novērtējumu, ņemot vērā to cenu un lietderīgās lietošanas ilgumu.
24. Komersants uztur finanšu kapitālu, pamatojoties uz šādiem pamatprincipiem:
- 24.1.komersants pamatlīdzekļus pārvērtē, papildu amortizāciju un uzkrājumus aprēķina atbilstoši šīs metodikas 21.punktā noteiktajām metodēm, savukārt peļņu un zaudējumus, kas izriet no pamatlīdzekļu specifiskās inflācijas un vispārējās inflācijas starpības un kas iespaido komersanta pašu kapitālu, ņem vērā atsevišķi;

- 24.2. komersanta pašu kapitāla vērtības izmaiņas nosaka atbilstoši inflācijai;
- 24.3. plānotās peļņas nodrošināšanai nepieciešamie ieņēmumi ir kopsumma, ko veido kapitāla izmaksas, darbības izmaksas, kārtējās amortizācijas vērtība un daļa vispārējo izmaksu vai vērtības, kas sedz vispārējās izmaksas.

VII. Transferta maksājums

25. Komersants piemēro transferta maksājumu, ja komersants izmanto universālā pasta pakalpojumus, pārējos pasta pakalpojumus vai pārējos pakalpojumus, lai sniegtu universālā pasta pakalpojumu, pārējos pasta pakalpojumus vai pārējos pakalpojumus.
26. Transferta maksājumos komersants uzskaita un attiecina izmaksas tādā apmērā kāds ir universālā pasta pakalpojuma, pārējo pasta pakalpojumu tarifs vai pārējo pakalpojumu cena.

VIII. Komersanta ziņojums

27. Komersants septiņu mēnešu laikā pēc kārtējā pārskata gada noslēgšanas, kā arī, iesniedzot universālā pasta pakalpojuma tarifu projektu, sagatavo un iesniedz Regulatoram ziņojumu, kurā norāda šādu informāciju:
- 27.1. peļņas vai zaudējumu aprēķins;
- 27.2. balance;
- 27.3. pārskats par sniegtā universālā pasta pakalpojuma apjomu un attiecīgām izmaksām.
28. Lai nodrošinātu uz izmaksām pamatotu, caurskatāmu un vienlīdzīgu universālā pasta pakalpojuma tarifu noteikšanu, komersants ziņojumā Regulatoram ietver informāciju par universālā pasta pakalpojumu, pārējiem pasta pakalpojumiem un pārējiem pakalpojumiem.
29. Regulatoram iesniegto komersanta ziņojumu Regulators izmanto komersanta sniegto universālā pasta pakalpojuma tarifu regulēšanai.

IX. Noslēguma jautājumi

30. Komersants viena gada laikā no universālā pasta pakalpojuma saistību noteikšanas pilnveido lietoto izmaksu uzskaites sistēmu, kas izveidota saskaņā ar Vispārējo pasta pakalpojumu tarifu noteikšanas metodiku, kas apstiprināta ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2005.gada 30.novembra lēmumu Nr.290 (Latvijas Vēstnesis, 2005, 197.nr.; 2006, 93.nr.), iekļaujot izmaksu uzskaites sistēmā izmaksu aprēķinu par abonētās preses izdevumu piegādes pakalpojumu.
31. Ja komersants līdz šīs metodikas 30.punktā noteiktajai izmaksu uzskaites sistēmas pilnveidošanai iesniedz Regulatoram abonētās preses izdevumu piegādes pakalpojumu tarifu projektu, komersants tarifu projektam pievieno izmaksu pamatojumu, kas balstīts uz komersanta lietoto izmaksu uzskaites sistēmu.
32. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Vispārējo pasta pakalpojumu tarifu noteikšanas metodiku, kas apstiprināta ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2005.gada 30.novembra lēmumu Nr.290 (Latvijas Vēstnesis, 2005, 197.nr.; 2006, 93.nr.).
33. Metodika stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

1.pielikums Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2009.gada 17.septembra lēmumam Nr.1/4 „Universālā pasta pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”

Pakalpojumu darbības izmaksu sadalījuma un to attiecināšanas paraugs

Izmaksu grupa	Izmaksu grupā ietvertās izmaksas	Pakalpojumu veidi, uz kuriem attiecinā izmaksu grupā ietvertās izmaksas
Lietotāju apkalpošana pasta pakalpojumu sniegšanas vietā	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Mašīnas un iekārtas Infrastrukturā uzturēšanas izmaksas Izejvielas un materiāli	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Pasta sūtījumu savākšana un pieņemšana	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Transports Pasta kastīšu uzturēšana	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem)
Pasta sūtījumu šķirošana	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Mašīnas un iekārtas Infrastrukturā uzturēšanas izmaksas Izejvielas un materiāli	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem)
Pasta sūtījumu pārvadāšana	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Transports Mašīnas un iekārtas Infrastrukturā uzturēšanas izmaksas	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Pasta sūtījumu piegāde	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Transports Mašīnas un iekārtas Infrastrukturā uzturēšanas izmaksas	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Izmaksas, kas pārsniedz efektīva universālā pasta pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešamās izmaksas	Pamatotas vai saistītas ar normatīvajiem aktiem Vēsturiskais aspekts	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Kapacitātes neizmantojot daļa	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem)

	saistītie izdevumi Mašīnas un iekārtas Infrastruktūras uzturēšanas izmaksas Transports	Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Netiešās izmaksas	Darba alga un citi ar komersanta darbiniekiem saistītie izdevumi Mašīnas un iekārtas Infrastruktūras uzturēšanas izmaksas Transports Biroja izdevumi Norēķini par starptautiskajiem pasta pārvadājumiem un sūtījumiem Administratīvās izmaksas	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Saistības	Universālā pasta pakalpojumiem, pārējiem pasta pakalpojumiem, pārējiem pakalpojumiem piemērotā atlaide Kredīta procenti Novēlotie starptautiskie norēķini Laikā nesaņemto ieņēmumu par starptautisko vēstuļu korespondenci kompensēšana ar pārējo pasta pakalpojumu tarifiem	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Nesadalītā peļņa	Kapitāla atjaunošanas izmaksas. Plānotā rentabilitāte	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Transferta maksājums	Universālā pasta pakalpojuma, pārējo pasta pakalpojuma vai pārējo pakalpojumu sniegšanas citai komersanta struktūrvienībai izmaksas	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Amortizācija		Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi

2.pielikums Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2009.gada 17.septembra lēmumam Nr.1/4 „Universālā pasta pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”

Pamatlīdzekļu un nemateriālo ilgtermiņa ieguldījumu attiecināšanas paraugs

Izmaksu grupa	Izmaksu grupā ietvertie pamatlīdzekļi un nemateriālie ilgtermiņa ieguldījumi	Pakalpojumu veidi, uz kuriem attiecinā izmaksu grupā ietvertos pamatlīdzekļus un nemateriālos ilgtermiņa ieguldījumus
Ēkas un būves	Pasta nodaļas Pārējās ēkas un būves	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Transporta līdzekļi Mašīnas un iekārtas	Transports Pasta tehnoloģiskās un citas iekārtas	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Datori un datortīkls	Datori Datortīkls	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Zeme	Zeme	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Biroja tehnika un aprīkojums	Mēbeles Biroja tehnika	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Pārējie pamatlīdzekļi	Pārējie pamatlīdzekļi	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi
Nemateriālie ilgtermiņa ieguldījumi	Licences Datoru programmatūras	Universālā pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pasta pakalpojumi (pa pasta pakalpojumiem) Pārējie pakalpojumi